

ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ КОЛЕКТИВНИХ ЗАСОБІВ РОЗМІЩУВАННЯ ЗА ПОКАЗНИКАМИ МІСТКОСТІ

©2019 БОНДАРЕНКО Ю. Г., КУЛИНЯК І. Я., ПРОКОПИШИН-РАШКЕВИЧ Л. М.

УДК 338.48
JEL: L83; Z31; Z32

Бондаренко Ю. Г., Кулиняк І. Я., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Оцінювання розвитку колективних засобів розміщування за показниками місткості

Актуальним завданням при оцінюванні розвитку туристичного ринку є аналізування показників місткості колективних засобів розміщування (КЗР), що дає можливість виявити характерні особливості розвитку ринку, визначити потенціал різних видів КЗР, оцінити кон'юнктурні зміни тощо. Крім цього, метою визначення показників місткості КЗР може бути ідентифікація чинників, які впливають на діяльність та умови функціонування суб'єктів ринку туристичних послуг. У статті оцінено розвиток КЗР в Україні з використанням показників середньої місткості та коефіцієнта використання місткості. Проаналізовано співвідношення місткості та коефіцієнта використання місткості КЗР за регіонами за 2017 р. Виявлено, що Україна значно відстає від середньоевропейських норм. Оцінено динаміку коефіцієнта використання місткості в Західно-поморському воєводстві та повітах Польщі та здійснено порівняння з аналогічними показниками для регіонів України. Зроблено висновок, що Україна у 2016 р. за коефіцієнтом використання місткості мала рівень розвитку Західнопоморського воєводства 2012 року та Перемисьького Староства 2016 року.

Ключові слова: колективні засоби розміщування, туристична сфера, рекреаційна сфера, середня місткість, коефіцієнт використання місткості, готелі та аналогічні засоби розміщування, спеціалізовані засоби розміщування.

DOI:

Рис.: 6. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 21.

Бондаренко Юлія Григорівна – старший викладач кафедри менеджменту організацій, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна) **E-mail:** yulia.bond@gmail.com

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/R-7493-2017>

Кулиняк Ігор Ярославович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту організацій, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна) **E-mail:** ihor.y.kulyniak@lpnu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8135-4614>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/M-6250-2017>

Прокопишин-Рашкевич Любов Миколаївна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри менеджменту організацій, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна) **E-mail:** p-rlm@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6194-8597>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/F-4009-2019>

УДК 338.48
JEL: L83; Z31; Z32

Бондаренко Ю. Г., Кулиняк І. Я., Прокопишин-Рашкевич Л. М.
Оценка развития коллективных средств размещения
по показателям вместимости

Актуальной задачей при оценке развития туристического рынка является анализ показателей вместимости коллективных средств размещения (КСР), что дает возможность выявить характерные особенности развития рынка, определить потенциал различных видов КСР, оценить конъюнктурные изменения и т. д. Кроме этого, целью определения показателей вместимости КСР может быть идентификация факторов, влияющих на деятельность и условия функционирования субъектов рынка туристических услуг. В статье оценено развития КСР в Украине с использованием показателей средней вместимости и коэффициента использования вместимости. Проанализировано соотношение вместимости и коэффициента использования вместимости КСР по регионам за 2017 г. Выведено, что Украина значительно отстает от средневропейских норм. Оценена динамика коэффициента использования вместимости в Западнопоморском воєводстве и уездах Польши и проведено сравнение с аналогичными показателями для регионов Украины. Сделан вывод, что Украина в 2016 г. по коэффициенту использования вместимости имела уровень развития Западнопоморского воєводства 2012 года и Перемышльського Староства 2016 года.

Ключевые слова: коллективные средства размещения, туристическая сфера, рекреационная сфера, средняя емкость, коэффициент использования вместимости, гостиницы и аналогичные средства размещения, специализированные средства размещения.

Рис.: 6. **Табл.:** 1. **Библ.:** 21.

Бондаренко Юлія Григорівна – старший преподаватель кафедры менеджмента организаций, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: yulia.bond@gmail.com

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/R-7493-2017>

UDC 338.48
JEL: L83; Z31; Z32

Bondarenko Y. H., Kulyniak I. Y., Prokopyshyn-Rashkevych L. M.
Evaluation of Development of Collective Means of Accommodation
According to the Indicators of Capacity

An urgent task in evaluating the development of tourist market is analysis of the indicators of capacity of collective means of accommodation (CMA), which provides an opportunity to identify the characteristic features of market development, determine the potential of different types of CMA, etc. In addition, the purpose of determining the capacity of the CMA can be identification of factors influencing the activities and conditions of operation in the market of tourism services. In the article the development of the CMA in Ukraine is evaluated using the indicators of average capacity and the utilization coefficient of capacity. The ratio of capacity and the utilization coefficient of the CMA capacity is analyzed by regions for 2017. It is identified that Ukraine lags far behind the average European norms. The dynamics of the utilization coefficient of capacity in the West Pomeranian Voivodeship and counties of Poland is evaluated and the comparison with similar indicators for the regions of Ukraine is made. It is concluded that Ukraine in 2016, according to the utilization coefficient of capacity corresponded to the level of development of the Western Pomeranian Voivodeship in 2012 and Przemyśl Starostwo in 2016.

Keywords: collective means of accommodation, tourism sphere, recreational sphere, average capacity, utilization coefficient of capacity, hotels and similar means of accommodation, specialized means of accommodation.

Fig.: 6. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 21.

Bondarenko Yuliia H. – Senior Lecturer of the Department of Management of Organizations, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: yulia.bond@gmail.com

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/R-7493-2017>

Кульняк Игорь Ярославович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента организаций, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина) **E-mail:** ihor.y.kulyniak@lpnu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8135-4614>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/M-6250-2017>

Прокопышин-Рашкевич Любовь Николаевна – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры менеджмента организаций, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина) **E-mail:** p-rlm@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6194-8597>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/F-4009-2019>

Kulyniak Ihor Ya. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management of Organizations, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: ihor.y.kulyniak@lpnu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8135-4614>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/M-6250-2017>

Prokopyshyn-Rashkevych Liubov M. – PhD (Economics), Senior Lecturer of the Department of Management of Organizations, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: p-rlm@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6194-8597>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/F-4009-2019>

У будь-якій подорожі для туриста є важливим не тільки місце перебування, а й місце відпочинку та розміщування, яке, відповідно до статистичних стандартів, називають колективним засобом розміщування (тут і далі – КЗР). Актуальним завданням при оцінюванні розвитку туристичного ринку є аналізування показників місткості КЗР, що дає можливість виявити характерні особливості розвитку ринку, визначити потенціал різних видів КЗР, оцінити кон'юнктурні зміни, що дозволить приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо регулювання та формування прогнозів діяльності КЗР на туристичному ринку. Метою визначення показників місткості КЗР може бути ідентифікація чинників, які впливають на діяльність та умови функціонування суб'єктів ринку туристичних послуг.

Висвітлення проблем та особливостей діяльності колективних засобів розміщування як організацій рекреаційно-туристичної сфери знаходимо у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як: Буслаєва Г. В. [1], Милашко О. Г. [2], Галасюк С. С., Гусева О. В. [3] та ін. Чимала кількість праць присвячена аналізуванню діяльності санаторно-курортних закладів, зокрема таких авторів, як: Ведмідь Н. І. [4], Гальків Л. І. [5], Гуменюк В. В. [6], Мазаракі А. А. [4], Сорочак О. З. [5] та ін.

Дослідженню питань місткості в туристичній сфері, зокрема рекреаційній, присвячені праці таких науковців, як: Мурава Ю. І. [7] (визначено рекреаційну місткість територій Карпатського регіону), Архипова Л. М. [8] (визначено граничну місткість рекреаційної території готельно-туристичного комплексу «Буковель») тощо.

Дана стаття є закономірним продовженням дослідження авторів щодо оцінювання тенденцій розвитку рекреаційно-туристичної сфери України шляхом статистичного аналізу динаміки кількості КЗР, чисельності розміщених у них осіб, рівня доходів від наданих послуг КЗР. Зокрема, авторами в роботі [9] простежено залежність кількості розміщених осіб у готелях та аналогічних засобах розміщування від рівня наданого сервісу на базі додаткових структурних підрозділів КЗР за типами засобів та регіонами, а також виявлено значну незаповненість номерів КЗР, що дає підстави для ґрунтовнішого дослідження

розвитку КЗР за показниками місткості з метою виявлення проблем ефективного функціонування КЗР і визначення можливих напрямів їх вирішення.

У науковій літературі недостатньо приділено уваги дослідженню тенденцій розвитку КЗР на рівні країни, зокрема з використанням показників місткості, оскільки більшість праць акцентуються на окремому регіоні (території), що не дає можливість побачити загальну картину розвитку ринку рекреаційно-туристичної сфери України. Саме тому виникає необхідність подальшого дослідження розвитку КЗР і виявлення нових тенденцій з використанням показників місткості.

Завданнями даної статті є:

- ✦ оцінити розвиток колективних засобів розміщування, зокрема з використанням показників середньої місткості та коефіцієнта використання місткості;
- ✦ проаналізувати співвідношення місткості та коефіцієнта використання місткості колективних засобів розміщування за регіонами за 2017 р.;
- ✦ оцінити динаміку коефіцієнта використання місткості в Західнопоморському воєводстві та повітах Польщі та порівняти з аналогічними показниками для регіонів України.

Туризм є однією з найбільш динамічних і перспективних галузей світової економіки. Він істотно впливає на економічний розвиток держави та її регіонів, сприяє створенню нових робочих місць, є джерелом поповнення бюджету та припливу валютних надходжень, поєднує прибутковість з економічною рівновагою. Вагома роль у розвитку ринку туристичних послуг належить колективним засобам розміщування [10, с. 148]. Колективні засоби розміщування – такі засоби розміщування, в яких надається місце для ночівлі в кімнаті або іншому приміщенні, число місць яких повинно перевищувати певний мінімум для груп осіб, більших ніж одна сім'я, а всі місця підлягають єдиному керівництву й оплаті відповідно до встановлених цін [11].

Колективні засоби розміщення (КЗР) поділяються на:

1. *Готелі та аналогічні засоби розміщування*, до яких відносять: готелі, мотелі, хостели, кемпінги, агроготелі, гуртожитки для приїжджих, туристські бази, гірські притулки, студентські літні табори, інші місця для тимчасового розміщування.

2. *Спеціалізовані засоби розміщування* (тут і далі – СЗР), до яких відносять: санаторії, дитячі санаторії, пансіонати з лікуванням, дитячі заклади оздоровлення цілорічної дії, дитячі центри, санаторії-профілакторії, бальнеологічні лікарні, грязелікарні, бальнеогрязелікарні (включаючи дитячі), будинки відпочинку, пансіонати відпочинку, бази відпочинку та інші заклади відпочинку (крім турбаз), оздоровчі заклади 1–2-денного перебування.

Згідно з Методологічними поясненнями [12], які подаються Державною службою статистики України, місткість – це один з основних показників, який відображає загальну кількість місць і визначається за кількістю розміщених ліжок у всіх номерах на кінець звітного року. Середня місткість колективних засобів розміщування розраховується як відношення загальної кількості місць у колективних засобах розміщування до їх кількості. У цей показник не включаються тимчасові (додаткові) місця, місця в номерах, які постійно зайняті не за прямим призначенням або зайняті мешканцями, які оплачують займану площу за діючими тарифами для житлових будинків.

Для детальнішого аналізу зіставимо кількість КЗР з показником середньої місткості КЗР для юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (рис. 1–рис. 3).

У процесі аналізу рис. 1 – рис. 3 бачимо, що найбільшою популярністю користуються готелі, меншою – гуртожитки для приїжджих, туристичні бази та гірські притулки, мотелі; серед СЗР – санаторії та бази

відпочинку. Аналіз динаміки кількості КЗР у співвідношенні із середньою місткістю показав, що готельне господарство за три роки суттєво не змінило середню місткість. Щодо гуртожитків для приїжджих, туристичних баз і гірських притулків – юридичних осіб, тут прослідковується збільшення місткості при порівняльному падінні самої кількості даного типу об'єктів. Ці об'єкти могли закритися з різних причин, наприклад виявилися нерентабельними, застарілими, збанкрутували або об'єдналися з вже діючими. Зростання середньої місткості свідчить про зростання попиту, зокрема популяризація відпочинку на природі, у горах тощо.

Протягом 2015–2017 рр. спостерігається зростання кількості готелів та мотелів – фізичних осіб-підприємців, хоча їхня середня місткість не змінилась. Як і для юридичних осіб, так і для фізичних осіб-підприємців спостерігається зниження кількості гуртожитків для приїжджих та туристичних баз і гірських притулків при зменшенні їхньої середньої місткості. Цікава ситуація прослідковується із санаторіями, які належать до спеціалізованих засобів розміщування і мають на меті лікувально-профілактичні дії. Сумарна місткість цих об'єктів є значно вищою, ніж для готелів, що є свідченням достатнього попиту на дані послуги, хоча і з незначним падінням на них. У 2017 р. відбулося зменшення кількості СЗР – юридичних осіб за всіма видами, але це суттєво не вплинуло на показники середньої місткості за досліджуваний період.

Ще одним важливим показником роботи КЗР є коефіцієнт використання місткості – відношення кількості фактично наданих людино-днів КЗР до добутку одноразової місткості та кількості днів у році (365 днів) [11]. Оцінка коефіцієнта використання міст-

Рис. 1. Співвідношення динаміки кількості КЗР у розрізі групи «Готелі та аналогічні засоби розміщування» та їх середньої місткості, 2015–2017 рр., юридичні особи

Джерело: побудовано за даними [13–15].

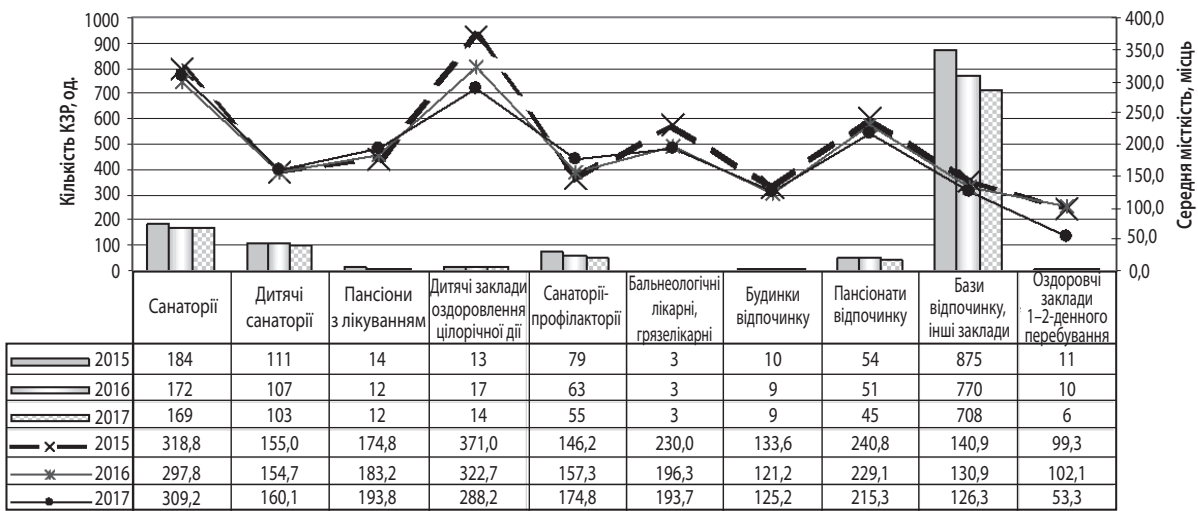

Рис. 2. Співвідношення динаміки кількості КЗР у розрізі групи «Спеціалізовані засоби розміщування» та їх середньої місткості, 2015–2017 рр., юридичні особи

Джерело: побудовано за даними [13–15].

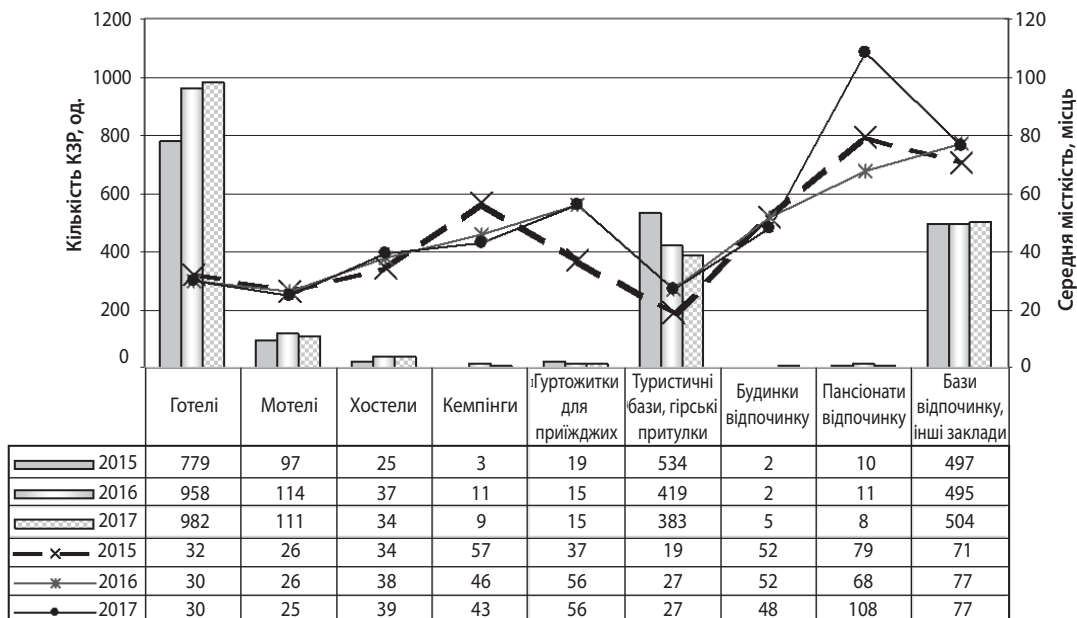

Рис. 3. Співвідношення динаміки кількості КЗР за їх видами та їх середньої місткості за 2015–2017 рр., фізичні особи – підприємці

Джерело: побудовано за даними [13–15].

кості КЗР цілком відображає ступінь розвитку надання туристично-рекреаційних послуг КЗР, оскільки саме від кількості КЗР та якості наданих ними послуг у більшості залежить обсяг туристично-рекреаційних потоків, а це загалом впливає на розвиток галузі. Також даний коефіцієнт є одним із показників, який характеризує ефективність інвестицій. Співвідношення коефіцієнта з різними статистичними даними дозволяє зробити висновок про ефект, отриманий у вигляді доходів від вкладених інвестицій, тобто оцінити доцільність вкладання інвестицій в організації рекреаційно-туристичної сфери. На рис. 4 – рис. 5 відображено співвідношення місткості та коефіцієн-

та використання місткості КЗР – юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців за 2017 р.

Таким чином, аналіз показав стрибкоподібне співвідношення між місткістю та коефіцієнтом використання місткості КЗР. Так, наприклад, у м. Києві місткість КЗР – юридичних осіб становила 16 307 місць у 2017 р., а фізичних осіб-підприємців – 1 491 місць. Це свідчить про достатню кількість КЗР у м. Києві, але недостатню їх завантаженість при рівнях 35% та 22% відповідно. Найефективніше КЗР використовувала у 2017 р. Вінницька обл. (для юридичних осіб коефіцієнт місткості стано-

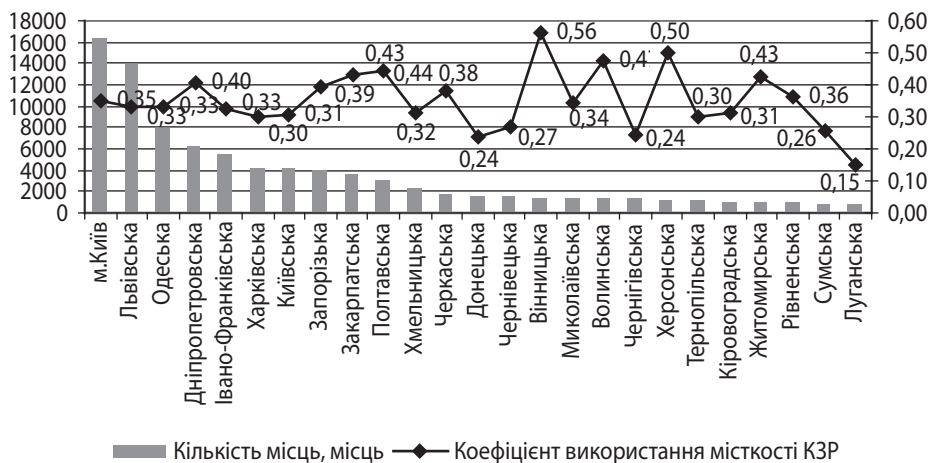

Рис. 4. Співвідношення місткості та коефіцієнта використання місткості КЗР – юридичних осіб у 2017 р.

Джерело: побудовано за даними [15].

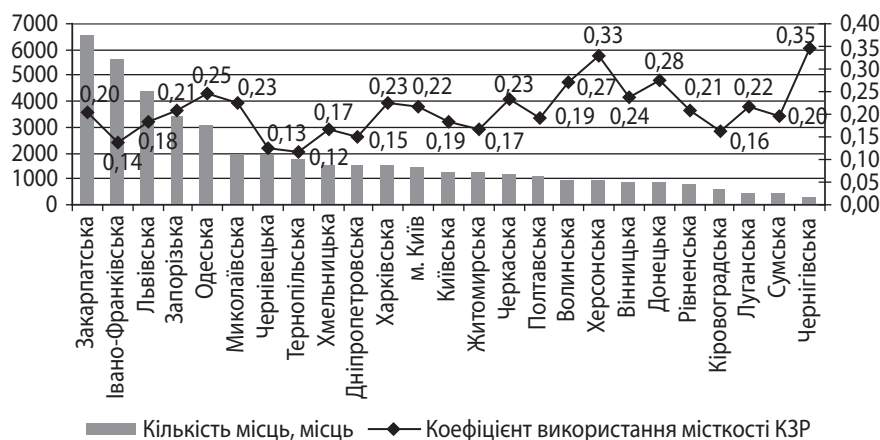

Рис. 5. Співвідношення місткості та коефіцієнта використання місткості КЗР – фізичних осіб-підприємців за 2017 р.

Джерело: побудовано за даними [13–15].

вив 56%) та Чернігівська обл. (для фізичних осіб-підприємців коефіцієнт місткості становив 35%).

Якщо порівняти коефіцієнт місткості КЗР із середньоевропейськими та середньосвітовими нормами, які мають дорівнювати 70% [16], то жодна область України не дотягує навіть до 50%, якщо не брати до уваги Вінницьку та Херсонську області – для юридичних осіб, а серед фізичних осіб-підприємців найвищим значенням показника є 35%. Як бачимо, Україна значно відстає від середньоевропейських норм. Для кращого порівняння коефіцієнта використання місткості в Україні візьмемо аналогічний показник у Польщі, державі, яка межує з Україною, має спільні з нею кордони, знаходиться у подібному клімато-природньому та географічному розташуванні. Отже, у табл. 1 наведено динаміку коефіцієнта використання місткості в Західнопоморському воєводстві за 2009–2012 рр. Західнопоморське воєводство (пол. Województwo zachodniopomorskie) – розташоване на північному заході Польщі на Балтійському морі. Центром і найбільшим містом є Щецин. Утворено на території колишніх Щецинського і Кошалінського во-

єводств [17]. Дане воєводство є меншим за розміром від Одеської обл., але, також як і Одеська обл., вважається рекреаційним морським курортом.

Аналізуючи динаміку змін у розвитку об'єктів проживання в Західнопоморському воєводстві за 2009–2012 рр., можемо побачити збільшення кількості ліжок на 1,9% та збільшення їх використання на 9%. Щодо коефіцієнта використання місткості, то в динаміці за період 2009–2012 рр. він постійно зростає.

Для кращої ілюстрації розглянемо в динаміці коефіцієнт використання місткості за період 2014–2016 рр., застосовуючи при цьому вибірковий метод. Оскільки авторам були доступні дані лише окремо по кожному з повітів міст Польщі, аналіз був проведений по містах Польщі, які географічно, кліматично й архітектурно схожі на області України, та проведено зіставлення з м. Києвом, дані коефіцієнта якого відомі. Відомості збиралися з електронної бази даних з царини економіки, суспільства та екології (нарколишнього середовища) – Банку локальних даних (Bank Danych Lokalnych) Республіки Польща [18] – щодо повітів (середня адміністративно-територіальна одиниця в Республіці Польща [19]).

Динаміка коефіцієнта використання місткості у Західнопоморському воєводстві за 2009–2012 рр.

Показник	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	Відхилення за 2012–2009, %
Місткість, місць	109 506	106 483	106 676	111 533	1,85
Кількість наданих місць, місць	9 766 489	9 445 058	9 928 007	10 656 514	9,11
Коефіцієнт використання місткості, %	24,4	24,3	25,5	26,2	–

Джерело: складено за [17; 18].

Отже, до Західнопоморського воєводства відносять три міста на правах повіту та 18 повітів (які складаються з кількох гмін [20]). Таким чином, розглянемо повіти м. Варшава – столиця Польщі, м. Краків, який за архітектурою є подібним до м. Львова, м. Люблін, м. Ряшів, м. Перемишль, який межує на заході з Україною, м. Гданськ, Гдиня – морські курорти та Щецин, Кошалін і Свіноуйсьце – Західнопоморське воєводство (рис. 6).

Як видно з рис. 6, динаміка у всіх вибраних містах носить зростаючий характер і середній рівень коефіцієнта становить 40–45 %, лишень Перемишль має найнижчий коефіцієнт на рівні 25% у 2016 р. Зауважимо, що м. Київ у 2016 р. мав коефіцієнт на рівні 33%, а у 2017 р. він збільшився до 35%. На 8% менше має провінційне, прикордонне місто Польщі порівняно зі столицею України. Фактично з даного аналізу можна зробити висновок, що Україна у 2016 р. за коефіцієнтом використання місткості мала рівень розвитку Західнопоморського воєводства у 2012 р. (див. табл. 1) та рівень розвитку Перемишльського Староства у 2016 р. (див. рис. 6). Власне кажучи, регіон східної Польщі вважається відсталим у розвитку, порівняно з іншими регіонами Польщі.

ВИСНОВКИ

Оцінювання місткості туристичного ринку відіграє досить важливу роль у забезпеченні реалізації

управлінської функції планування та прогнозування в діяльності КЗР, результатом чого є формування чіткого плану дій на ринку, стимулювання попиту, підвищення конкурентоспроможності, виявлення напрямів розвитку з урахуванням основних тенденцій розвитку ринку тощо. Неоднорідність у розвитку регіонів зумовлює стрибкоподібне співвідношення між місткістю і коефіцієнтом використання місткості КЗР. Крім цього, економічна та політична нестабільність, військові дії на сході України, низький рівень сервісу та розвитку інфраструктури та інші чинники зумовлюють значний розрив у ефективності використання місткості КЗР порівняно з європейськими країнами. Проте Україна має значний потенціал у розвитку рекреаційно-туристичної сфери, який необхідно розвивати на всіх рівнях влади. Особливо це питання є актуальним в умовах інтеграції до Європейського Союзу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Буслєва Г. В. Сучасний стан та тенденції розвитку колективних засобів розміщування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 18 (1). С. 74–79.

2. Милашко О. Г. Колективні засоби розміщування як об'єкт статистичного вивчення. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 2. С. 202–206.

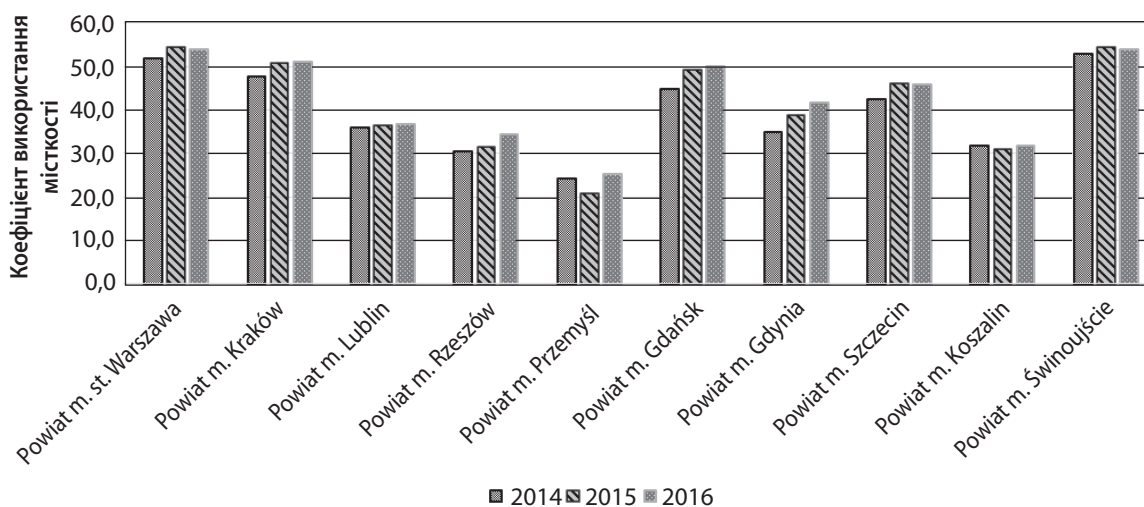

Рис. 6. Динаміка використання коефіцієнта місткості у повітах Польщі за 2014–2016 рр.

Джерело: побудовано за даними [18; 21].

3. Галасюк С. С., Гусева О. В. Структура ринку засобів розміщення Одеського регіону. *Науковий вісник*. 2008. Вип. 18. С. 3–13.

4. Мазаракі А. А., Ведмідь Н. І. Санаторно-курортні та оздоровчі підприємства: структурні параметри розвитку. *Економіка розвитку*. 2013. № 3. С. 51–55.

5. Гальків Л. І., Сорочак О. З. Статистична типологія та аналіз діяльності закладів санаторно-курортної сфери. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5851>

6. Гуменюк В. В. Фінансування санаторно-курортних послуг в дискурсі соціального страхування. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 1. С. 114–118.

7. Мурава Ю. І. Стан розвитку туризму Карпатського регіону та його рекреаційна місткість. *Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування*. 2015. № 2. С. 117–122.

8. Архипова Л. М. Гранична місткість та сталий розвиток рекреаційної зони «Буковель». *Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування*. 2014. № 2. С. 93–100.

9. Бондаренко Ю. Г., Кулиняк І. Я. Оцінювання діяльності колективних засобів розміщення як організації рекреаційної сфери. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2018. № 897. Вип. 2. С. 3–15.

10. Савіцька О. П., Савіцька Н. В., Кулиняк І. Я. Формування туристичної привабливості території. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2012. Вип. 22.15. С. 148–154.

11. Методологічні положення зі статистики туризму // Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/21/metod_372.pdf

12. Економічна статистика / Економічна діяльність / Туризм / Методологічні пояснення // Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/tyr_met.html

13. Колективні засоби розміщування в Україні у 2015 році : статистичний збірник // Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/bl/05/bl_kzr_15.pdf.zip

14. Колективні засоби розміщування в Україні у 2016 році : статистичний збірник // Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/bl/05/bl_kzr2016_pdf.zip

15. Колективні засоби розміщування в Україні у 2017 році : статистичний збірник // Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zkzr_2017.pdf

16. Окландер М. А. Оцінка збільшення внеску рекреації в валову додану вартість регіону в залежності від змін коефіцієнту завантаження готельного господарства. *Менеджер*. 2002. № 1. С. 17–22.

17. Західнопоморське воєводство. URL: <http://ostarbeiter.vn.ua/wojewodztwo-zachodniopomorskie.html>

18. Local Data Bank / Statistics Poland. URL: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

19. Повіти Польщі. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Повіти_Польщі

20. Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego. URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_wojew%C3%B3dztwa_zachodniopomorskiego

21. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w 2015 roku. URL: http://www.tur-info.pl/p/ak_id,46449,,gu

[s,wycorzystanie_bazy_noclegowe,statystyki,hotele,obiekty_hotelarskie,obiekty.html](#)

REFERENCES

Arkhytova, L. M. "Hranychna mistkist ta stalyy rozvytok rekreatsiinoi zony «Bukovel»" [Boundary Capacity and Sustainable Development of the Bukovel Recreational Zone]. *Ekolohichna bezpeka ta zbalansovane resursokorystuvannia*, no. 2 (2014): 93-100.

Bondarenko, Yu. H., and Kulyniak, I. Ya. "Otsiniuvannia diialnosti kolektivnykh zasobiv rozmishchennia yak orhanizatsii rekreatsiinoi sfery" [Evaluating the activities of collective accommodation as a recreational sector organization]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Serii «Problemy ekonomiky ta upravlinnia», vol. 2, no. 897 (2018): 3-15.

Buslaieva, H. V. "Suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku kolektivnykh zasobiv rozmishchuvannia v Ukraini" [The current state and trends of the development of collective placement in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Serii «Ekonomichni nauky», no. 18 (1) (2016): 74-79.

"Ekonomichna statystyka / Ekonomichna diialnist / Turyzm / Metodolohichni poiasnennia" [Economic statistics / Economic activity / Tourism / Methodological explanations]. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/tyr_met.html

Halasiuk, S. S., and Husieva, O. V. "Struktura rynku zasobiv rozmishchennia Odeskoho rehionu" [Structure of the market of facilities of the Odessa region]. *Naukovyi visnyk*, no. 18 (2008): 3-13.

Halkiv, L. I., and Sorochak, O. Z. "Statystychna typolohiia ta analiz diialnosti zakladiv sanatorno-kurortnoi sfery" [Statistical typology and analysis of the activities of institutions of the sanatorium and resort area]. *Efektivna ekonomika*. 2017. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5851>

Humeniuk, V. V. "Finansuvannia sanatorno-kurortnykh posluh v diskursi sotsialnoho strakhuvannia" [Financing sanatorium and resort services in the discourse of social insurance]. *Ekonomichni visnyk Donbasu*, no. 1 (2013): 114-118.

"Kolektivni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini u 2015 rotsi : statystychnyi zbirnyk" [Collective placement tools in Ukraine in 2015: a statistical collection]. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/bl/05/bl_kzr_15.pdf.zip

"Kolektivni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini u 2016 rotsi : statystychnyi zbirnyk" [Collective placement in Ukraine in 2016: statistical collection]. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/bl/05/bl_kzr2016_pdf.zip

"Kolektivni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini u 2017 rotsi : statystychnyi zbirnyk" [Collective placement tools in Ukraine in 2017: statistical collection]. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zkzr_2017.pdf

"Local Data Bank". Statistics Poland. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

"Metodolohichni polozhennia zi statystyky turyzmu" [Methodological provisions on tourism statistics]. Ofitsiinyi sait Holovnoho upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/21/metod_372.pdf

Mazaraki, A. A., and Vedmid, N. I. "Sanatorno-kurortni ta ozdorovchi pidpriemstva: strukturni parametry rozvytku" [Sanatorium-resort and health-improving enterprises: struc-

tural parameters of development]. *Ekonomika rozvytku*, no. 3 (2013): 51-55.

Murava, Yu. I. "Stan rozvytku turizmu Karpatskoho rehionu ta yoho rekreatsiina mistkist" [The state of tourism development in the Carpathian region and its recreational capacity]. *Ekolohichna bezpeka ta zbalansovane resursokorystuvannia*, no. 2 (2015): 117-122.

Mylashko, O. H. "Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia yak ob'ekt statystychnoho vyvchennia" [Collective means of placement as an object of statistical study]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, no. 2 (2014): 202-206.

Oklander, M. A. "Otsinka zbilshennia vnesku rekreatsii v valovu dodanu vartist rehionu v zalezhnosti vid zmin koefitsientu zavantazhennia hotelnoho hospodarstva" [Estimation of the increase of the contribution of recreation in the gross value added of the region, depending on changes in the factor of loading of the hotel economy]. *Menedzher*, no. 1 (2002): 17-22.

"Podzial administracyjny wojewodztwa zachodniopomorskiego". https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_wojew%C3%B3dztwa_zachodniopomorskiego
"Povity Polshchi" [Hung Poland]. https://uk.wikipedia.org/wiki/Повіти_Польщі

Savitska, O. P., Savitska, N. V., and Kulyniak, I. Ya. "Formuvannia turystychnoi pryvablyvosti terytorii" [Formation of tourist attractiveness of the territory]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*, no. 22.15 (2012): 148-154.

"Wykorzystanie turystycznych obiektow noclegowych w 2015 roku". http://www.tur-info.pl/p/ak_id,46449,,gus,wykorzystanie_bazy_noclegowe,statystyki,hotel_e,obiekty_hotelarskie,obiekty.html

"Zakhidnopomorske voievodstvo" [West Pomeranian Voivodeship]. <http://ostarbeiter.vn.ua/wojewodztwo-zachodniopomorskie.html>